

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNALLE (TEKLA)

14.1.2020

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kaupunginhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Karkkilan kaupungin 1.3.2010 § 43 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kaupunginvaltuuston lisäksi kaupunginhallitus sekä vastuullaan olevan toiminnan osalta lautakunnat.

Sisäisen valvonnan toteuttamisvastuu on kaupunginhallituksella, lautakunnilla, kaupunginjohtajalla, toimialajohtajilla, vastuualueiden ja osavastuualueiden päälliköillä ja esimiesasemassa olevilla.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan toimielimen alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2019. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kaupunginhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

5 = onnistunut kiitettävästi

4 = onnistunut hyvin

3 = onnistunut tyydyttävästi

2 = onnistunut huonosti

1 = onnistunut erittäin huonosti

1. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Teknisen lautakunnan alaisten palvelujen tuottamisessa ja päätöksissä noudatetaan teknisen toimialan yleisiä ja erityislakeja, määräyksiä ja hallinnon vahvistamia ohjeita ja säännöksiä hyvän hallintotavan mukaisesti. Kuluneen toimintakauden aikana ei jätetty lautakunnan tai sen alaisten viranhaltijoiden päätöksistä tehtyjä kunnallisvalituksia. Toimialan johtoryhmän kautta huolehditaan, että hankinnat tehdään hankintamenettelyn vaatimusten mukaisesti ja hankinnat ovat julkisia. Teknisen lautakunnan alainen toiminta ei ole johtanut oikeusseuraamuksiin.

2. Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Kaupunkikehityksen toimialan johtoryhmä on seurannut vuonna 2019 sisäisesti sekä viikko että kuukausitasolla taloudellisten (käyttötalous ja investoinnit) ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Vuositason talouden ja toiminnan vertailut on esitelty osavuositarkastuksessa ja tilinpäätöksessä kaupunginhallitukselle. Kaupunkikehitystoimialan johtoryhmä on seurannut vuonna 2019 viikko- ja kuukausitasolla sisäisesti taloudellisten (käyttötalous ja investoinnit) sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Vuositason talouden ja toiminnan vertailut on esitelty osavuositarkastuksessa ja tilinpäätöksessä kaupunginhallitukselle. Palvelualueet eivät kaikilta osin päässeet käyttötalouden osalta talousarvion mukaiseen tulokseen vuonna 2019. Merkittävimmät poikkeamat aiheutuivat ennakoimattomista hankkeista, kuten sisäilma-, vesivahinko-, korjausvelkakohteista sekä arvioitua pienemmistä myyntituotoista. Jatkossa onkin perusteltua varata investointimäärärahaa ennalta arvaamattomiin hankkeisiin. Palvelualueet ovat saavuttaneet keskeisiltä osiltaan niille asetetut toiminnalliset tavoitteensa. Investointien osalta ei määrärahaylityksiä tapahtunut. Määrärahojen kohdennusta tarkennettiin loppuvuodesta, koska investointikohteissa tuli korjaustöiden yhteydessä esille ennalta arvaamattomia ja välttämättömiä korjaustarpeita. Kaavahankkeet etenivät ja toteutuivat asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

3. Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kaupungin toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi. Kaupungin riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kaupungin kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavin perustein:

- Onko riskienkartoitus kaupungissa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakkoinnissa?

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Toiminta toteutuu hallintosäännön ja kaupungin sisäisen valvonnan ohjeistuksen mukaisesti.

Riskienhallinta on ajan tasalla ja osa kaupungin toimintakulttuuria mm. laskujen kierto tarkastus ja hyväksyntä suoritetaan kahden eri henkilön kautta. Toimialan sisäisen tarkastuksen toimintaohje ja riskienhallintaohjelma on otettu käyttöön helmikuussa 2017 ja, jonka seuranta on palvelualueen ja palveluyksikön esimiesten vastuulla.

Teknisen lautakunnan alisessa toiminnassa merkittävä riski on henkilöstöön liittyvä. Henkilöresurssien niukkuus ja tehtäväalueiden laajuus haavoittaa helposti organisaation toimintaa ja tuo erityisiä haasteita tavoitteiden saavuttamiselle.

Riskienhallinta ja seuranta on vastuutettu selkeästi. Vuosittain tarkistetaan mm. vakuutuksien kattavuus. Mahdollisten riskien osalta ollaan ajallisesti ja rahamääräisesti osattu ennakoida hyvin. Koko toimialan riskikartoitus tehdään vuosittain tammikuussa.

4. Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetyt tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonnalisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kaupunkikehityksen toimialalle ei ole kohdistunut omaisuuden hallinnasta, luovutuksesta tai käyttöarvosta aiheutuvia korvausvastuita. Omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa toimitaan kunnan hallintosäännön sekä hankintalain ja hankintaohjeen vaatimusten mukaisesti.

5. Sopimustoiminta

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida, onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaisista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kaupunkikehityksen toimialalla laaditaan vuosittain lukuisia sisällöltään ja laajuudeltaan erilaisia sopimuksia, kuten hoito- ja kunnossapitosopimuksia, ostopalvelujen hankinnasta, maanvuokraamisesta, kiinteistöjen myymisestä, urakoinnista jne. Sopimusten laadinta ja seuranta on pääasiassa tulosalueiden esimiesten varassa ja vastuulla. Toimialan sopimukset hyväksyvät ne viranhaltijat tai toimitielimet, jotka voivat niitä allekirjoittaa toimivaltansa puitteissa. Päätökset ja sopimukset ovat kaikki julkisia. Tilikauden 2019 aikana laadittuihin sopimukseen ei ole kohdistunut taloudellisia negatiivisia vaikutuksia tai vahinkoja. Palvelualueilla ja -yksiköissä on huolehdittu vuokrien, taksojen ja käyttömaksujen ajantasaisuudesta. Sopimusten ja palvelutason seuranta on tehty säännöllisesti.

6. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimitielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimitielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päätyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kaupunkikehityksen toimialan valmisteleva sisäisen tarkastuksen toimintaohje on hyväksytty teknisessä lautakunnassa helmikuussa 2017. Toimialalla tarkastustoiminta perustuu lakien ja säädösten sekä Karkkilan kaupungin sisäisen valvonnan ohjeeseen ja siihen liittyvään riskienhallinnan ohjeistukseen. Tarkastustoiminta on perustunut myös tarkastuslautakunnan tarkastuksiin.

Sisäinen tarkastus tapahtuu useamman henkilön osallistumisella asioiden käsittelyyn hankkeiden eri vaiheissa. Sisäinen tarkastus on jatkuvaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen hyväksytyllä tavalla. Toiminnan arvoina ovat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja ammattitaito.

Tavoitteiden toteutumisesta, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen valvonnan tilasta sekä muista organisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista informoidaan säännöllisesti toimielimen johdolle. Asiat on ohjeistettu tarkemmin Sisäisen tarkastuksen toimintaohje ja riskienhallintaohjelmassa, joka on otettu käyttöön helmikuussa 2017.

Reaaliaikaisessa esimiesseurannassa reagoidaan mahdollisiin epäkohtiin tai väärinkäytöksiin välittömästi, mikäli niitä toiminnassa havaitaan.

Vuoden 2019 poikkeavat olosuhteet loivat ylimääräistä painetta erityisesti infran ylläpidossa. Toisaalta investointien vähyys lisää korjausvelkaa ja se näkyy kunnallistekniikan eri osa-alueilla tapahtuvissa korjausmäärissä. Korjaustoimenpiteiden laadullinen ympäristö myös vaihtelee vuosittain ja se heijastuu aina olemassa oleviin resursseihin.

Sisäinen tarkastus on toteutunut ohjeistuksen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.